

Arkivnr: 2014/24656-66
Saksbehandlar: Gudrun Mathisen

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for opplæring og helse		10.01.2017
Utval for miljø og samferdsel		11.01.2017
Utval for kultur, idrett og regional utvikling		18.01.2017
Fylkesutvalet		26.01.2017

Klimapartner Hordaland - vidare utvikling

Samandrag

Klimapartner Hordaland er eit nettverk for private og offentlege verksemder. Deltakarane samarbeider om klimatiltak, lagar årlege klimarekneskap, forpliktar seg til å bli miljøsertifiserte og betalar medlemskontingent. Partnerskapen starta i 2014 med 14 verksemder og har no 22 partnerar med over 40 000 tilsette.

Verksemdene i Klimapartner Hordaland har for 2015 oppnådd ein samla nedgang i utslipp av klimagassar på 9,2 % (marknadsbasert metode), utanom prosessutslipp. Til samanlikning har klimaplan for Hordaland mål om minst 3,9 % årleg reduksjon.

Klimapartner Hordaland er forankra i Klimaplan for Hordaland. I prosjektperioden juni 2014 – juni 2017 var partnerskapen delfinansiert med kr. 900.000 frå Handlingsprogram for næringsutvikling Hordaland (HNN). I Klimaplanen sitt handlingsprogram for 2017 er tiltaket vedtatt vidareført med grunnstønad frå klimaplanen for tre nye år fram til 2020 (tiltak 6.1.).

Forslag til innstilling

1. Fylkesutvalet i Hordaland tar saka til orientering og støttar at Klimapartner Hordaland vert vidareført.
2. Klimapartner Hordaland held fram som tiltak i klimaplanens handlingsprogram for perioden 2017 – 2020. Innan utgangen av 2019 må ein vurdere fylkeskommunen si rolle og eventuell økonomisk støtte på nytt.
3. Fylkesutvalet føreset at Hordaland fylkeskommune får ein plass i styringsgruppa.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Sjå: <http://www.klimapartnerne.no>

Fylkesrådmannen, 14.12.2016

Klimapartner Hordaland

Målet til Klimapartner Hordaland er å redusere klimagassutslepp og stimulere til grøn samfunns- og næringsutvikling i Hordaland. Partnerane forpliktar seg til årlig rapportering av eigne utslepp, gjere tiltak for å redusere utsleppa, innføre miljøstyring/ miljøsertifisering, delta i felles arrangement med representantar frå toppleiinga og utvikle klimavenlege produkt og –tenester.

Modellen kjem frå Agder og rettar seg særleg mot næringslivet. I Hordaland står næringslivet for over 70 % av klimagassutsleppa, og i fylkeskommunen har ein diskutert korleis ein best kan stimulere bedriftene til klimatiltak. Agderfylka hadde god erfaring med å appellere til bedriftene sine botnlinjer og omdøme, og partnerskap mellom likeverdige aktørar synte seg å vere ein høveleg modell for å stimulere til klimatiltak både i offentleg og privat sektor.

Med Norsk Klimastiftelse som pådrivar kom Klimapartner inn som eit tiltak i Klimaplanens handlingsprogram for 2013. Partnerskapen vart etablert som eit 3-årig prosjekt i juni 2014, då følgjande 14 verksemdar undertekna ei partnerskapsavtale: ATEA, Bergen Energi, Auto 23, Emisoft, Grand Hotel Terminus og Hotel Augustin, Sparebanken Vest, Asplan VIAK, BKK, Helse Bergen, Bergen kommune, BIR, Universitetet i Bergen, Fylkesmannen i Hordaland, Hordaland fylkeskommune. Sidan lanseringa har Klimapartner Hordaland fått følgjande nye medlemmar: Høgskolen i Bergen, ASKO Vest, Norsk Energi, Greenstat, Avinor Bergen Lufthavn, Fjordkraft, Studentsamskipnaden i Bergen, Sweco.

Norsk Klimastiftelse er prosjektleiar. Styringsgruppe for prosjektet har 6 deltakarar, 3 frå offentleg og 3 frå privat verksemd. Hordaland fylkeskommune er med som observatør.

Aktivitetar i partnerskapen

Kunnskap og kompetanseheving

Gjennom heile prosjektperioden arrangerer prosjektleiaren faglege møte for partnerane. Ulike medarbeidarar deltek frå verksemdene, avhengig av kva tema ein tek opp. Utvikling av og opplæring i klimarekneskap er grunnleggjande og gjev basis for prioritering av tiltak i den einskilde verksemda. Andre tema er innkjøp, der nye offentlege miljøkrav vil ha konsekvensar for private leverandørar, grøn forretningsutvikling – særleg relevant for mindre bedrifter, klimakommunikasjon, grøn IT, grøn transport og mobilitet, energieffektivisering av bygg.

Partnerskapen har samla sett stor breidde i kompetansen, og bruk av eigne krefter gir stor læringseffekt. Fagfolk frå Hordaland fylkeskommune har bidrege med spisskompetanse på miljøsertifisering, klimarekneskap, innkjøp, transport, mobilitet, energieffektivisering og energileiing.

Konkrete mål, tiltak og beste praksis

Kvar partner har visjon og ambisjonar for klimaarbeidet og plan med tiltak for reduksjon av utslepp. Dette vert presentert i dei årlege utsleppsrapportane (sjå under om klimarekneskap). På tema transport sette mange partnerar konkrete mål for 2016. Måloppnåing vert rapportert i juni 2017:

Angarde (tidlegare Auto 23) byttar ut fossil tenestebil med elbil i 2016.

ASKO skal i løpet av 2016 bruke 50 % fornybart drivstoff, og 100 % i 2020.

Asplan Viak skal redusere utsleppa frå bilbaserte tenestereiser med 15 % innan utgangen av 2016, og alle som køyrer bil til jobben skal la den stå minst ein dag i veka.

ATEA skal redusere CO₂-utslepp frå tilsette si bilkøyring med 10 % og frå flyreiser med 6 %.

Avinor skal innan utgangen av 2016 erstatte 15 % fossilt drivstoff med biodiesel.

Bergen Energi arbeider med å skifte ut bilparken og lease miljøvenlege alternativ.

BIR skal innan 2020 redusere CO₂-utslepp frå transport med 80 %.

Fjordkraft oppmodar til samkøyring og kollektiv ved avgrensing av p-plassar.

Norsk Energi skal køyre elektrisk og kollektivt.

Partnerane vert bedne om å presentere beste praksis. Døme frå 2015:

- Angarde har bygd eit mobilt grønt kunstgalleri som er sjølvforsynt med energi ved bruk av solceller.
- ASKO Vest investerer i elektrisk lastebil, har to bioetanol lastebilar og eigen fyllstasjon for biodiesel. Biodieselen er miljøsertifisert.
- ATEA leverer utstyr til videomøte og resirkulerer «gamalt» IT-utstyr.
- BKK har laga vegkart for fossilfri transport og medverkar til infrastruktur for elbilar.
- BIR har utvida og elektrifisert slaggsorteringsanlegget på Mjeldstad.
- Emisoft har redusert eiga reiseverksemd ved bruk av videokonferansar.
- Fjordkraft krev klimanøytralitet frå alle sine leverandørar innan 2019.
- Grand hotell Terminus og Hotel Augustin har gratis utlån av sykklar til gjestane.
- Høgskolen i Bergen planlegg nytt bygg med miljøkrav ZEB – 0 og BREEAM – NOR Excellent.
- Universitetet i Bergen har energimerka heile bygningsmassen og har bygd ut nærvarmenett med sjøvatn frå Byfjorden.

Klimarekneskap

Utvikling av klimarekneskap har høg prioritet.

Klimarekneskap trengst for å handtere og redusere eigen påverknad, «halde orden i eige hus». Det er eit effektivt styrings- og målingsverktøy for reduksjon av utslipp og for identifisering av kostnadskutt gjennom klimatiltak.

Rapportering skjer i medhald av GHG-protokollen (The Greenhouse Gas Protocol Initiative – internasjonal standard). Den første samla klimarekneskapen var for 2013 og vart presentert i november 2014.

Klimarekneskap for 2014 vart presentert i juni 2015 og klimarekneskap for 2015 vart presentert i juni 2016.

Samla utslipp 2014-2015 for partnerar som har vore med i perioden 2014-2015 gjekk ned med 9,2 % (marknadsbasert metode), utanom prosessutslipp. Nedgang i samla drivstoffutslipp er på 3,1 % og nedgang i energibruk er på 2,7 %.

Kommunikasjon

Intern kommunikasjon mellom partnerane skjer på møta og i kvartalsvis nyheitsbrev. Ekstern kommunikasjon skjer m.a. på Twitter, Facebook og nettsidene som er felles med Klimapartnere Agder.

Nye partnerar

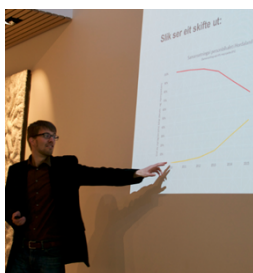
Det vert arbeidd med å rekruttere nye partnerar.

Organisering og forankring i toppleinga

Styringsgruppa for prosjektet har 6 medlemmar, 3 frå offentlig og 3 frå privat verksemd. Hordaland fylkeskommune leia styringsgruppa fram til våren 2015, då tilsegna om HNH-midlar kom. Fylkesmannen overtok då som leiar. Styringsgruppa har 4 møte per år.

Det er eit krav at arbeidet er forankra hjå toppleinga. Toppleiarmøta er arena for opptak av nye partnerar og presentasjon av førre års klimarekneskap. Møta har eit klimafagleg program med presentasjon av siste nytt frå forskinga, utveksling av erfaringar og praksis og diskusjonar mellom klimaengasjerte leiarar frå ulike bransjar og verksemdar.

Sidan lanseringa i juni 2014 har det vore 4 samlingar for toppleiarane. Fylkesordførar Tom-Christer Nilsen deltok i november 2014 og fylkesordførar Anne-Gine Hestetun deltok i januar 2016. Elles har fylkeskommunen vore representert med administrative leiarar.

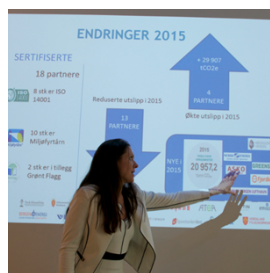
Spesialrådgjevar Hfk
Einar Aalen Hunsager

Konsernsjef BKK
Jannicke Hilland

Direktør Grand Hotel
Terminus Kjetil Smørås

Prosjektleiar Klimapartner
Helene Frihammer

Frå Leiarmøtet 14. juni 2016 på Grand Hotel Terminus

Økonomi i prosjektet

Prosjektet er budsjettert med kontingentinntekter og tilskot frå Hordaland fylkeskommune. I tillegg kjem eigeninnsats som omfattar partnerane si deltaking på møte, seminar og toppleiarssamling, og arbeid med klimarekneskap. Utgiftene er løn og sosiale kostnader til prosjektleiar, kontorutgifter, kurs, møte og arrangement, utgifter til klimagassrekneskap og tilhøyrande kostnader.

Prosjektet har fått støtte frå næringsmidlane HNH på i alt kr. 900.000 for 3-årsperioden (klimamidlane).

Prosjektet har også fått støtte over klimaplanen.

Budsjetta følgjer Klimapartner sin lanseringsdato 4. juni 2014 og prosjektet skal vere ferdig 4. juni 2017. Det vil seie at budsjettår 1 er 2014 – 2015, budsjettår 2 er 2015 – 2016 og budsjettår 3 er 2016 – 2017.

Kontingent, fastsett i høve til talet på tilsette i den enkelte verksemda

Tal tilsette	Kontingent	Aktuelt for
1-20	10 000 NOK	private
20 -50	20 000 NOK	private
50 - 300	30 000 NOK	Private, BIR, Fylkesmannen,
>300	50 000 NOK	BKK UiB, Helse Bergen, Hfk, Bergen kommune

For 2014-2015 utgjorde medlemskontingent kr. 540.000. For 2015-2016 utgjorde den kr.650.000.

Finansiering av hovudprosjektet juni 2014 – juni 2017

	2014	2015	2016	2017	SUM	Merknad
HNH-midlar Hfk		300 000 (2014-2015)	300 000	300 000	900 000	Stort sett utbetalt v. prosjektslutt
Klimaplan- midlar Hfk		200 000 (2014-2015)	150 000 (2015)		350 000	Medlemskontingent frå Hfk kjem i tillegg
Medlems- kontingent	540 000 (2014-2015)	650 000 (2015-2016)	650 000 (2016-2017)		1 840 000	Med fleire partnerar aukar beløpet
(Eigeninnsats)		583 700	860 000		1 443 700	Timebruk)

For 2017 er det i klimaplanens handlingsprogram vedtatt lagt inn kr. 350 000 til Klimapartner.

Samarbeid med Klimapartnere Agder, etablering i andre regionar

Klimapartnere Agder var modellen til Hordaland. Fylkeskommunane i dei to regionane tar noko ulike roller i partnerskapane. I Hordaland er det klimaplanen som gir struktur og politisk ramme for fylkeskommunen sitt klimaarbeid, medan i Agder er det Klimapartnere som er hovudverktøy for fylkeskommunen sitt klimaarbeid. Fylkeskommunen har prosjektleiinga i Klimapartnere Agder, regionaldirektøren er leiar av styret og finansieringa er frå RUP-midlar (dei statlege næringsretta midlane).

Klimapartner Hordaland og Klimapartnere Agder har eit uformelt samarbeid. Prosjektleiarane har tett dialog om metodikk, møteseriar, nettsider og gjennomføring.

På Arendalsuka 2016 hadde Klimapartnere ansvar for 8 arrangement. Agder hadde ansvar for program og opplegg og Hordaland sin prosjektleiar var møteleiar for fleire av møta og knyta kontakt med sentrale samfunnsaktørar, som t.d. direktøren for Innovasjon Norge.

Under Arendalsuka 2014 inviterte Klimapartnere Agder til møte om nasjonal utrulling. Fleire fylke og kommunar som deltok uttrykte behov for større nasjonalt samarbeid om effektive klimatiltak på regionalt nivå. KS si rolle vart tatt opp og statlege initiativ etterlyst. Klimapartner er ein modell som fungerer. Mange av dei frammøtte var innstille på å starte opp med klimapartnermodellen i eige fylke. Prosjektleiarane i Agder og Hordaland har sidan vore inviterte til fleire fylke og fortalt om modellen.

Fylkesutvalet i Troms og fylkesutvalet i Rogaland har no vedtatt å opprette Klimapartnere. Det er også aktuelt i Akershus og Trondheim. Prosjektleiinga i Hordaland er invitert på fleire samlingar med sentrale samfunnsaktørar og politikarar for å presentere klimapartnermodellen og dei konkrete resultatane som partnerskapen har oppnådd.

Det sterkaste argumentet for modellen er at både Klimapartnere Agder og Klimapartner Hordaland kan vise til utsleppsreduksjonar på over 9 % i 2015.

Fylkesrådmannen sine vurderingar

Vurdering av måloppnåing i høve til Hordaland fylkeskommune sine politikkområde

Klimaplan for Hordaland 2014-2020

Klimapartner Hordaland sitt klimarekneskap for 2015 syner ein samla nedgang på 9,2 % i utslepp av klimagassar (marknadsbasert metode), utanom prosessutslepp. Måla i Klimaplan for Hordaland er ein årleg reduksjon på minst 3,9 %.

Dokumentasjonen viser at arbeidet i Klimapartner Hordaland er effektivt, målretta og leverer gode resultat.

Regional næringsplan for Hordaland 2013-2017

Klimapartner Hordaland medverkar til grøn samfunns- og næringsutvikling ved at partnerane er forplikta til å utvikle produkt eller tenester som bidreg til reduksjon av klimagassutslepp.

Partnerane sine mange døme på beste praksis er resultat som støtter opp om hovudstrategi 1 Meir entreprenørskap og innovasjon.

Klimapartner Hordaland gir opplæring i m.a. miljørekneskap og innkjøp. Det styrkjer verksemdene si konkurransevne og omdøme og gjer dei betre i stand til å oppnå klimamål. Det styrkjer det regionale fagmiljøet på energi- og miljøstyring og innkjøp, og gir den enkelte medarbeidar auka motivasjon og kompetanse. Verksemdene blir meir attraktive som arbeidsplass.

Arbeidet støtter opp om hovudstrategi 2 Fleire med meir relevant kompetanse.

Klimapartner Hordaland har transport og mobilitet som tema og tar opp dei tilsette sine reisevanar. Med 40 000 tilsette i Bergensregionen vil partnerane sine reisevanar gjere ein synleg forskjell i trafikksituasjonen. Arbeidet støtter opp om hovudstrategi 3 Ein velfungerande Bergensregion og attraktive regionale sentre.

Vurdering av økonomien

Finansiering frå Hordaland fylkeskommune har vore ein føresetnad for prosjektet. Inntekter i form av medlemskontingent tek tid å generere, og vil på langt nær vere nok til å dekkje kostnadene til prosjektleiing, kontordrift og aktivitetar. Fleire partnerar vil krevje større innsats og det kan verte behov får å styrkje prosjektleiinga.

Økonomien har til dels vore krevjande. Uviss finansiering skapar utryggleik og gir mindre motivasjon til å rekruttere nye partnerar. Ved fortsatt drift må det økonomiske grunnlaget vere sikra. Fylkesrådmannen meiner at støtta frå Hordaland fylkeskommune framleis vil vere nødvendig. Ei ny vurdering må gjerast dersom talet på partnerar aukar monaleg.

Vurdering av organiseringa

Klimastiftelsen og fylkeskommunen har sentrale roller i Klimapartner Hordaland, Klimastiftelsen som initiativtakar og prosjektleiar og fylkeskommunen som regional politikktutformar, kompetansemiljø og finansieringskjelde.

Partnerskapen er eit nettverk og prosjektleiaren har ei viktig rolle som nettverksbyggjar. Norsk Klimastiftelse er ein sosial entreprenør og kan agere raskt og direkte. Rolla vert fylt på ein måte som ville vere vanskeleg for fylkeskommunen å gjere. Kompetansen og engasjementet til prosjektleiaren medverkar til gode resultat.

Fylkeskommunen utviklar den regionale politikken på klima, samfunns- og næringsutvikling og arbeidet i Klimapartner er forankra både i klimaplanen og i regional næringsplan. Fagfolk frå fleire avdelingar i fylkeskommunen er med på temamøte og –seminar og medverkar til resultatata.

Fylkesrådmannen meiner at arbeids- og rolledelinga mellom Norsk Klimastiftelse som prosjektleiar og Hordaland fylkeskommune som prosjekteigar er hensiktsmessig. For å sikre kontakten bør Hordaland fylkeskommune ha ein plass i styringsgruppa.

Vurdering av samarbeidet med Agder og andre regionar

Klimapartner Hordaland sitt samarbeid med Klimapartner Agder er uformelt, men tydeleg nyttig for utveksling av erfaringar og idear. Spreiing av modellen til andre regionar er ei sak for styringsgruppa.

Etter fylkesrådmannen si meining er det gledeleg at fleire fylke vil etablere tilsvarande klimapartnerkap. Det syner at modellen fungerer og har appell, og det er eit uttrykk for at fleire regionar er utålmodige etter å kome i gang med effektive klimatiltak.

Om Hordaland fylkeskommune ska ta på seg noko ansvar for nasjonal utrulling er eg usikker på. I kontakten med aktuelle statlege styresmakter kan vi i alle høve vere med og marknadsføre klimapartnermodellen som eit effektivt og attraktivt verktøy for konkret handling.

Oppfølging av Hordaland fylkeskommune si deltaking

Hordaland fylkeskommune sitt handlingsprogram for intern miljøstyring vart vedteke administrativt av fylkesrådmannen den 28.11.16. I samsvar med tiltak 2 i dette handlingsprogrammet skal det vere deltaking frå fylkesrådmannen si toppleiargruppe på Klimapartner sine leiar møte, så sant det er råd å få til.

Konklusjon - vegen vidare

Klimapartnermodellen har vist seg å vere levedyktig. Det er eit vellukka tiltak i klimaplanen og retta mot næringsaktørar. Sidan starten i 2014 har Klimapartner Hordaland levert på utsleppsreduksjonar, grøn samfunnsutvikling og grøn næringsutvikling. Gode tiltak er sett i verk og partnerskapen bidreg til kunnskaps- og kompetanseoppbygging. Dei årlege klimarekneskapane gir grunnlag for prioritering av innsats i den enkelte verksemda. Nye partnerar kjem til og samarbeidet veks.

Klimapartner Hordaland ligg inne som tiltak i klimaplanen sitt handlingsprogram for 2017 og med vidareføring for tre nye år. Det er ei ramme som gir tryggleik for vidare satsing og utvikling. Ved vidare drift må ein vurdere fylkeskommunen si rolle og eventuell økonomisk støtte på nytt.

Hordaland fylkeskommune bør ha ein fast plass i styringsgruppa. Det vil sikre god samanheng med klimaarbeidet elles i fylkeskommunen og styrkje forankringa til og kontakten med administrativ og politisk leiing.